

za BiH, i Kluba pisaca 'Abrašević', Mostar.“

Dalje se navodi da je zapisivač A. Š. umro 1993. od teške bolesti, a *Zapis o piscu* završava još jednom konstatacijom o Marjanoviću: „Član je Društva hrvatskih književnika HB“.

I na kraju: u spisateljski rad podravskog Hercegovca/ hercegovačkog Podravca ušla sam/ smo na početku ovog teksta poezijom – po rođenju zavičajnog mu kolorita, a izlazim/ izlazimo poezijom odsjaja zemlje i - življenjem stečenog zavičaja. Oba zavičaja ukorijenio je u sebi i svome djelu. U pjesmi „**Lijepa zemlja**“ čitam: „Kamo možeš otići?/ Ne dopuštaju ti ovi krajevi/ Kraj tebe su u nezgodi/ a inače uvijek su ti blizu.// Moguće je to Zemlja/ Lijepa zemlja/ Zemlja u jesen/ Zemlja pod snijegom/ Zemlja u jutro/ Zemlja s tri stabla/ Zemlja – groblje.// Tu bi trebao biti zaborav// kako bi se odvojio od SVEGA/ i pošao širinom – tko zna kojom -/ ispružen 'pod kostanjom'.“

Božica JELUŠIĆ

Društvo hrvatskih književnika, Zagreb

MRLJA SJENE U OKU KOJE PLAČE

1. Ubrano na vjetru, pisano po vodi

“Veliki umjetnik, gospodo, utvrđuje vječitu sličnost čovjeka sa samim sobom”, čitam u nekoj tuđoj, mudroj knjizi. Razmišljam o fenomenu poistovjećivanja: koliko smo tuđih stihova, misli i stavova posvojili tijekom višedesetljetne čitalačke prakse? Što ulazi u naš um i srce odjednom, bez zadržke, bez grimase, u obliku u kome je duhotvoreno-rukotvoreno? Čini mi se da su to one lagane riječi, nešto *ubrano na vjetru, pisano po vodi*, što nestaje u hipu, ako nije pretočeno u poeziju ili glazbu i žustro odaslano prema primatelju. U tome je ZVONIMIR GOLOB bio naprosto nedohvatljiv, nenadmašan: znao je uhvatiti takve riječi, kao Nabokov svoje leptire, lijepo ih sistematizirati, kolekcionirati, učiniti privlačnima za duh i za sluh. U nasumičnom zbroju evo nekih od tih riječi: **san, srce, glas, tijelo, pijesak, vjetar, ruka, riječ, kiša, pepeo, sjena, suza, ptica, nebo, ruža, more, pjesma, poljubac, lice, krv, šuma, voda, kamen, snijeg, plač, sol, postelja, oči, oluja, ljubav, zid, oblak, zrak, zvono, lišće, stol, soba, rana, Mjesec, život, smrt.**

Budući da poezija generalno djeluje na razini metafore i alegorije, pročitajmo to (uvjetno) iz dubinskog sloja: *Želim osobnu pustovinu*, izvan kontrole razuma, spontanu režiju, promjenljive identitete, disperziju bića, vizije, snagu unutrašnjih sila; *želim prepoznavanje i odjek*, odmor, san, reintegraciju, povratak iskonu, elementima, izvoru; *užitak i pokoru*, bol, pokajanje, *plodnost duba*, dodir s nebeskim silama, *uranjanje u svijet* kroz središte strasti, izazov bezdna,

ambivalentnost, mijenu; *ulazak u nesvijesno*, krajnju izloženost i ultimativnu *zaštitu*, obranu i sigurnost u okrilju osvojenog i voljenog; *olakšanje*, uzlet, moć otpuštanja nevažnog, *zaokruženje* svojih ciklusa, stupnjeva, napora, *vrijeme* koje me određuje, proteklo i ono buduće, *animalnu dušu*, izgublenu putem kroz civilizacijske labirinte, *očaranost* velikom tajnom ženstva koju ne mogu do kraja spoznati, i napokon, *prijelaz*, propusnost za nevidljivo, preobrazbu izvan tjelesne ljuštore, djelovanje na nekoliko razina istodobno, oslobođenje od svega što se istrošilo i dotrajalo u meni, kakav sam bio i kakvim sam se zamišljao.

Sličnost pjesnika i njegovih primatelja ostvaruje se na posve jednostavan, suradnički način: on je izrekao ono što smo i mi osjećali, poslao je poruke našim javnim i tajnim ljubavima, ogolio svoju intimu, priznao slabosti i poraze, umjesto nas dvaput pokucao na ista vrata, primio odbijenicu, imao snage ponovo se zaljubiti, otprio starenje, rastao se s iluzijama, izgradio svjetove na živom pijesku i vulkanskom tlu, samo da bi vidio kako se veličanstveno ruše, i konačno, lišen efemerne prtljage, mogao je stati pred “strašno lice ništavila”, kao netko tko je utisnuo STOPE u pijesak vremena, dopustivši nam da ga pomoću njih slijedimo i gonetamo. I doista, ovdje pritvrđujemo Saši Verešu: sve je učinjeno elokventno i prisno, ali “**nema ustupaka osrednjosti**”, jer Golobova ličnost to naprosto ne bi podnijela.

2. Umijeće blagovanja, strast dijaloga

Privatno i osobno, Golob je prije svega bio *čovjek od stila*: radio je na svojoj pojavi, komunikaciji, utjecaju, znao se izboriti za stav, povući potez, održati balans, ostaviti dobar utisak. Jednom rječju, doista je posjedovao svojstvo *elegancije* u najčišćem smislu: kao profinjenost, otmjenost i odmjeranost, u osobnim kontaktima i poeziji podjednako. Premda ne posve savitljiv i dodvorljiv, a čuvajući onu laganu crtu ironije kao crtu osobne obrane, znao je animirati, pokrenuti našu sumnjičavost i mlakost, razviti inicijativu. Sva su njegova bavljenja usustavljena, svuda je moguće očitati red i sabranost: u poeziji, fotografiji, šansoni, prijevodima, u rezimiranju životne i stvaralačke aktive (kroz dnevnike i korespondenciju), i konačno, u doprinosu književničkom poslu i statusu u cjelini. Njegov rad u Društvu književnika Hrvatske pamtimo kao sretno i sređeno razdoblje, kada je profesionalizam prednjačio pred improvizacijom i aljkavošću ili soliranjem koje koči svaku dobru zamisao. Umjesto “napumpavanja društvenim oduševljenjem”, Golob je ponudio analitičnost, dobru strategiju, umijeće pregovaranja i suradnju s ljudima sličnih sposobnosti i uvjerenja. U našim zvaničnim kronikama i časopisima toga vremena ostali su dokazi ovog sinergijskog i dobro obavljenog posla.

Premda je “krugovaška” generacija dosljedno uznastojala na osobnosti i osebnosti, valja reći da su razvili umijeće blagovanja nad istim slovom, i strast dijaloga, u neobičnom rasponu od vatrenog Gotovca do introvertiranog Ivančana, ludističkog i drsko atraktivnog Bore Pavlovića ili trubadurski jednostavnog Goloba. Svi se oni obraćaju **vidljivom i nazočnom čitatelju**, poštujući njegov ukus, pravo na doživljaj, želju za “pričom” zbijenom u kalup pjesme, ne otuđujući se u ekskluzivistički zabran, niti mrcvareći jezik “kao lav antilopu”, (Krleža) i prezirući formu, samo da bi se postigla bilo kakva, pa i fingirana originalnost. I da ne zaboravimo: Golob se unutar te generacije najčešće obraća čitatelju **nagovaračkim**

imperativom:”Izgovori...” “Pogledaj...” “Reci...” “Ne traži razloge”, itd. To su pjesnici koje žele biti pročitani, koji puštaju da im pridemo i ostanemo u njihovoj blizini. Stoga im pripada i nagrada, da su zapamćeni po izvanrednim stihovima koji pokrivaju naše sjetne ili sretne trenutke, poput ovih, meni posebice dragih, iz Golobove kolekcije: “*Bol pripada usni, rijeka moru nekom, / a lišće oluji. Ona je daleko. // Sanjam da me sanja. Noć je. Izgubljena / i prazna je ruka, ako nije njena. //* Ili na drugom mjestu: “*Kad bi mogla promijeniti svijet, / pjesma bi bila ono što nije / i više ne bi bila pjesma, / dovoljno velika da pokrije prostor / između onih koji se vole, / i dovoljno mala da se u njemu izgubi*”. Uvijek, kad mi je krenuti na put, zaželim u svojoj intimnoj prtljazi, pored stvari nužnih za improviziranje “privremenog boravišta” imati i onu Golobovu “Košulju”, koja veli: “*Ljeto, miris ulja / u kapljama kiše. / Otišla si. Vjetar / dlanovima maznim / na užetu mokru / košulju ti njiše. / Zagrlj me barem / rukavima praznim*. Dodat ću u post scriptum: kad bi barem svi naši rastanci bili tako golobovski suptilni, uzvišeno nježni i eterični, bez gorčine!

Naposlijetku, izbjegavajući zamke panegirika, a nastojeći da Zvonimir Golob ostane posve diskretno, na tragu vlastita stiha tek “mrlja sjene u oku koje plače”, nalazim slijedeći uporabljivi citat iz ZEMLJE ULRO C. Milosza: “Htio sam imati život poštovan i dostojan, među prijateljima i rođacima, na rodnoj zemlji i gradu koji bih mogao nazvati svojim. Od kratkih trenutaka radosti, stvarao sam potom godinama imaginarni život, kako bih mogao biti, sred rodni predjela i blistavih lica, tamo gdje nikome ne moraš objašnjavati tko si i što radiš”. Držim da se pjesniku Golobu (za razliku od slavnoga Poljaka) ostvario ovaj tip sudbine, zaslužene u punoj mjeri i odživljene u primjernoj ljudskoj i stvaralačkoj uspravnosti i snazi.

ČETVERORUČNO, OPORUČNO

Riječi od pijeska i stakla
razbile su oluje,
i krhotine stoje
u grlu mom i njenom.

Rasuo ih je vjetar
i jedva da ih čujem,
zvoni pogrebno zvono
u zoru, osuđenom..

Njiše se sjemenka suha,
na srce posve nalik,
dok ruka vjetra oklijeva:
kamo da je odnese?

Duh na vodi ispiše
svoj uredni *italic*,
al' ne sjeća se više imena
ni adrese.

Tvoja je haljina bijela-
ružmarin da li cvate?
Misao spora kruži u ritmu opijela,
na postelji od lišća
(što rekoh, ne porekoh)

i danas umro bih za te...

Z. Golob-B. Jelušić